

A nagyvadállományok és a nagyvadgazdálkodás területi különbségei III.

Fotók: Haszon Gábor

A gímszarvas után a legfontosabb vadunknak sokan a dámszarvast (*Cervus dama*) tartják, bár mennyiségi szempontból az őz biztosan megelőzi. Minőségi szempontból viszont rendkívül magas értéket képviselnek a hazai állományok, amelyek földrajzi értékelését szintén elvégeztük.

A hazai és nemzetközi szakirodalom legkevesebbet ezzel a szarvasfélével foglalkozik, egyrészt, mert kevés van belőle, másrészt, ennek a kevésnek is nagyobb része vadaskertekben és nem természetes környezetben él. Az Európai Unión belül több állam is van, amelyben csupán húsáért tenyésztik – szinte úgy, mint nálunk a juhot. Elterjedését nem lehet pontosan behatárolni, mert már sok olyan országba telepítettek dámot, ahol azelőtt nem, vagy csak a történelem előtti időkben élt. Jelentős populációi élnek Európán kívül Iránban, a Dél-afrikai Köztársaságban, Új-Zélandon, az USA-n belül Texasban és Floridában, Chile és Argentína területén.

A dámvad eredeti elterjedését viszont nagyon nehéz megállapítani. A történelem előtti időkben származó leletek ugyan a dám jelenlétét bizonyítják, viszont a későbbi írásos emlékek nem szólnak e vadfajról. Feltételezések szerint a dámvad az utolsó eljegesedés során kipusztult Európából, csak Kis-Ázsia egyes vidékein maradt fenn. Innen először a föníciai telepések, majd a rómaiak telepítették szét. Ebből az időszakból sin-

A dámszarvas

elterjedése és állományának változásai

csenek ráutaló írásos emlékek, viszont néhány szobor és mozaik egyértelműen dámvadat ábrázol. Középkori európai írásos emlékek alapján már több helyről is ismert e faj előfordulása, de szinte minden esetben szigetszerűen elhelyezkedő populációkról van szó. Elterjedésének mai természetes nyugati határai Portugália és Anglia területén húzódnak. Legészakibb állománya Finnországban él, az é. sz. 60–61° között. Legkeletibb populációja Litvániában, a legdélebbi Törökországban található. A magyar állomány tehát a természetes elterjedési határok által közrefogott terület közepén él.

Hazánk területére nagy valószínűséggel a rómaiak idején

került, akik vadaskertben tartották egyrészt díszállatként, másrészt vadászat céljából. A népvándorlások során innen szabadult ki e faj, és terjedt el a környező erdőkben. A magyar történetírás első, dámvadról szóló emléke 1261-ből származik, amikor IV. Béla király a zólyom-lipcei német hospesek jogait felsoroló okiratban többek között a dámvad vadászatát is megtiltja számukra. Egy 1504. évi királyi rendeletben is szerepel e faj, mely alapján vadászata a jobbágyok számára tilos. A török időkben Erdélyből, azt követően az ország minden tájáról egyre több írásos emlék bizonyítja a dámvad jelenlétét. A korabeli állományok nagyságáról ritkán szólnak a jelentések. Azt tudjuk, hogy néhány hideg tél jelentős pusztulásokat hozott, míg más időszakokban szinte elviselhetetlen sűrűségben tartották egyes vadaskertekben. A kismartoni vadaskertben például – amelyet 1750-ben létesítettek – 1500 hektáron 600–800 dámvad és több száz vaddisznót, őzet és gímszarvast zsúfoltak össze. Az

1820-as éveket követően már Gyulaj környékén élt a legtöbb dámvad, ekkor 3000 egyedet számlálhatott az itt élő populáció (Szabolcs J. 1968).

A 19. században e faj állományai is jelentősen megcsappantak, a század végén már sok korábbi élőhelyén nem fordult elő. 1890-ben 19 akkori megyéből jelentettek dámvadelejtest, összesen 929 darabot (Csőre P. 1994). A századfordulón az ország mai területén 7 nagyobb térségre kiterjedő populáció volt, és több vadaskertben is tartottak dámvadot. (1. térkép) A populációk eredetét nem sikerült teljes egészében tisztázni; elképzelhető, hogy még a rómaiak idejétől folyamatosan létező állományokról van szó, amelyek az évszázadok során több vérfelfrissítésen estek át. A pusztavacs-hetényegyházai tömb bizonyítottan németországi betelepítés eredménye; Szász-Coburg Ágoston 1853-ban Pusztavacson (Vacs-pusztán) vadaskertet létesített. 1858-ban engedték a dáموkat szabadon, amelyek elszaporodtak, és a nyíri-, majd a hetény-

egyházi erdőket is benépesítettek (Molnár L. 1982).

A két világháború között a dámvad nem terjeszkedett jelentős mértékben, sem természetes úton, sem mesterséges telepítés révén, csupán a meglévő állományok kismértékű széthúzódsáról volt szó. Országos állománya 3500 példány körül lehetett, amire a lelövési adatokból lehet csak következtetni, mert állománybecslési adatok nem állnak rendelkezésre. Ekkor Gyulajon, Gyulán és Tiszadob környékén kerültek terítékre kimagasló agancsú példányok.

A II. világháború alatt jelentősen csökkent a hazai állomány, amely igen nehezen heverte ki a veszteségeket. A szakszerű kezelésnek köszönhetően, 1960-ban már 900 példányra szaporodott az állomány, míg 1970-ben már közel két és fél ezret számoltak. Az egyre gyorsuló szaporodást nem követte a vadászat, és – mivel a dámvad nagyon ragaszkodik eredeti élőhelyéhez – ezért a maradék élőhelyeken egyre nagyobb kártétellel és zsúfoltsággal kellett számolni. Az 1970-es évek közepén a Magyar Vadászok Országos Szövetségének (MAVOSZ) javaslatára és pénzügyi támogatásával láttak hozzá az egyre túlszaporodott állományok csökkentéséhez élve történő befogások által. Először felmérték a lehetséges telepítési helyeket, és kidolgozták a befogási és telepítési módszereket. 1977 és 1988 között 6237 dám-szarvast fogtak be Magyarországon, ennek jelentős részét (97%) a Gyulaj környéki erdőkben. A befogott állatok csak részben maradtak országon belül, több mint egyharmaduk külföldre került. Mind nyugati, mind keleti országok vásároltak tőlünk dámvadat, hiszen a dámtrófeák nemzetközi ranglistája alapján a világ legjobb tenyésztőanyagának számított a gyulaji dám. Más helyről 1990 előtt nem exportáltunk.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem kiskertjében közel ötszáz egyedet helyeztek el. Ott néhány éven belül már annyira elszaporodtak, hogy egy részüket tovább lehetett szállítani. Gyulajon kívül fogtak be dámvadat Gyulán, Hetényegyházán és Tiszadobon. Az elmúlt tíz évben viszont csak Gyulajon, a Guthi-

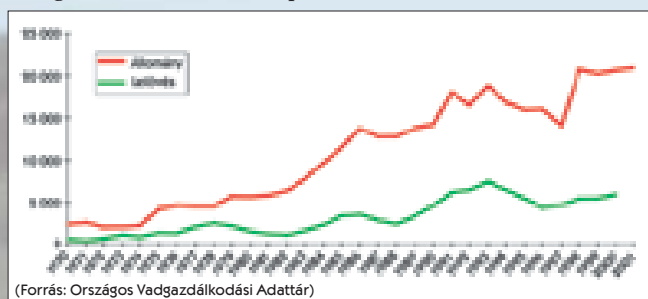
erdőben és Gyula térségében történt befogás, kis mennyiségben, részben export, részben hazai állományjavítás céljából.

A telepítésekre egymáshoz közeli területeken került sor, néhány vadásztársaság összefogásával. Ilyen összefogás révén került dámvad a Gödöllői-dombság déli részére, Pánd–Tábióbciske–Monor–Kakucs térségébe (10 telepítés + vándorlás Pusztavacsról), a Mátra északi előterébe (11 telepítés), a Vértes nyugati oldalára (6 telepítés) és Somogy megye nyugati részére (6 telepítés + vándorlás Lábod térségéből). Sikertelen telepí-

tó szigeteire. Ez az állomány szépen szaporodni is kezdett, de 1998 és 2000 tavaszának nagy árvizei következtében szinte minden egyed elpusztult vagy eltűnt. (2. térkép)

A telepítések után még néhány évig vadászati moratórium volt érvényben, hogy a dámvadak egyrészt megszokják, megismerjék új élőhelyüket, másrészt, hogy szaporodjanak. 4-8 év után kezdték meg csak a vadászatot, amely kíméleti idő következtében az országos állományban is észrevehető növekedés volt az 1980-as években.

A rendszerváltás évtizede-

1. ábra: A magyarországi dámvadgazdálkodás fő mutatószámai

tésről 5 esetben lehet beszámolni; három a Bakony középső részén, kettő Pest megyében volt. Mindkét esetben a rossz élőhely-kiválasztás miatt elvándoroltak az állatok a bakonyiak Pápa térségében, míg a Pest megyeiek Monor környékén találtak új otthonra. Egy részben sikeres telepítésről is be kell számolni. 1989-90-ben a Füzesabonyi Állami Gazdaság telepített 30 darab dámvadat a Tisza-

nek elején vegyes megítélés alá esett e faj szerepe a magyar faunában, többen szorgalmazták az állományok apasztását. Számos esetben nagyobb létszámot érintett az illegális, engedély nélküli vadászat, mert a dámvadász területek új gazdához kerültek. Ennek következtében – számos korábbi eredményes te-

lepítés ellenére – a dámvad magyarországi elterjedési területe csökkent. Ma már nem él az Aggteleki-karszt területén, a Taktaközben, a Nagykunsági EFAG Rt. Karcag környéki területén, a Kemeneshát délnyugati részén és a Kőszegi-hegységben. Ritkult az állománya a Nyírségben, Dél-Somogyban, a Gerecsében és a budai hegyekben.

2001 tavaszán Magyarországon 20 943 dámvadat tartottak nyilván a statisztikák, ami több mint kétszeresen meghaladta a legnagyobb fenntartható mennyiséget. A vadgazdálkodási előírások szerint legalább 1300, de maximum 9000 dámvad élhetne az országban. Ez azonban azt jelentené, hogy drasztikusan kellene csökkenteni a hazai állományt, pedig az 1997 óta ismét növekvő tendenciát mutat. Az országosan tartható minimum létszám közel két és félszerese él csak a gyulaji erdőben, míg a maximum létszám a hét legnagyobb állománnyal rendelkező vadgazdálkodási egység összességénél valamivel kevesebb.

A dámvadállományok minőségi különbségei

A magyar vadgazdálkodás büszkesége a dámvad, hiszen a világranglista 50 legjobb dámagancsa közül 26 Magyarországról származik, és a lista vezetője is hazánkban nevelkedett (Bognár G. 2000). Az 1970-es években még ennél is nagyobb volt a magyar hegemonia (27-ből 24; Szidnai L. 1978), de a gyulaji exportnak köszönhetően, más országokban is jelentősen erősödtek az állományok.

Az őzhoz és a gímszarvashoz hasonlóan, az elmúlt három évtized dámtrófeáinak adatait is elemeztük. Az eredményeket a 1. és 2. táblázatban, valamint a 3. térképen foglaltuk össze.

A legmagasabb kategóriát egyetlenként a Gyulaj környéki vadászterületek képviselik. E területeken három évtized alatt 69 kapitális agancsot viselő dámvadat ejtettek el, aminek révén e terület átlaga több mint 10 ponttal haladja meg a 200 pontos kapitális értékhatárt (4. térkép).

A gyulaji vadgazdálkodás eredményeit felhasználva, és új módszerek kikísérletezése révén azonban három másik terület került a 200 pontos átlomha-

tár fölé. A második kategória (200–210 pont) tagjai közül a Guthi-erdő emelendő ki, hiszen az 1980-ban kezdett telepítések után mára a második helyre küzdötte fel magát, megelőzve olyan területeket, ahol már a 20. század elején is élt dāmavad. A harmadik kategóriát (195–200 pont) szintén egyetlen tájegység, Lábod képviseli. Hat kapitális elejtése és 195 pontot meghaladó eredménye jelzi, hogy a gyulaji telepítés sikeres volt, másrészt, hogy a gímszarvas mellett is lehet sikeres dāmavadgazdálkodást folytatni. A negyedik csoport öt (190–195 pont) tájegysége közül már mindegyik állománya 1970 után telepített, vagy az utóbbi években, vándorlások révén szaporodott fel (Tolnai-hegyhát). A Budavidék tájegységbe egy korai telepítés révén került e vadfaj, ám egyetlen kapitális agancsot sem zsákmányoltak itt. Ennek ellenpéldája a szőregi állomány, ahol 1985–86-ban engedték ki az első példányokat, és már került terítékre kapitális agancs.

Az ötödik csoport tájegységei (185–190 pont között) közül egyetlen kiemelendőt kell említeni; ez az Észak-Kiskunság tájegység – annak ellenére, hogy Pusztavacs és Hetényegyháza környékén már régen jelenlévő vad a dámszarvas, csak itt tudott helyet szerezni. A kategória többi tagja csak néhány évtizedes múltra tekinthet vissza e vad esetében, ennek ellenére igen szép eredményeket tudtak felmutatni a Vokány-Kisherend környéki, vagy a mezőhegyesi állományok

Az utolsó csoportban (185 pont alatt) helyet kapó Gödöllő tájegység állománya annak ellenére került ide, hogy a legtöbb gyulaji dámot ide telepítették, szám szerint 478 darabot. Az állomány gyors szaporodása révén ugyan sok állatot más területekre továbbvittek, viszont a kialakított törzsállomány nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

Az elmúlt 10 év trófeabírálati adatainak vizsgálata már jobb képet mutat, bár néhány terület esetében jelentős változásokra lehet figyelni. Az országos teljesítmény jelentős javulást mutat. A legjobb harminc – az 1970–2000 között elejtettek közül – dámagancs átlagpontszáma 213,65 pont volt, jóval

1. táblázat: A dāmavadgazdálkodás minőségi különbségei az 1970–1999 közötti trófeabírálati adatok alapján

Név	A legjobb agancs pontszáma	A 30. legjobb agancs pontszáma	A legjobb 30 agancs átlag pontszáma	Kapitális agancsok száma
Gyulaj	220,31	205,84	210,59	69
Guth	233,11	194,49	202,42	14
Vál-Lovasberény	211,00	195,10	201,58	18
Gyulavári	212,53	196,06	200,78	15
Lábod	210,30	190,85	196,39	6
Bakony	204,96	188,72	194,91	7
Tolnai-hegyhát	208,36	188,43	194,67	6
Budavidék	199,65	185,14	191,38	0
Szőreg*	214,74	182,24	190,96	1
Dél-Kiskunság	207,23	181,01	190,05	5
Mecsek-Baranya*	211,61	180,53	189,21	1
Külső-Somogy	200,86	183,73	189,07	1
Vas*	192,65	180,70	188,61	0
Lónya*	207,16	181,07	187,48	1
Mátra-Bükk*	195,95	180,69	187,43	0
Külső-Somogy*	205,83	180,07	187,07	1
Észak-Somogy*	207,73	180,05	186,87	1
Mezőhegyes*	202,64	180,05	186,50	1
Gerecse*	202,84	180,03	186,17	1
Zala*	190,47	180,91	185,69	0
Szentendre*	191,93	182,32	185,54	0
Baktalórántháza*	190,46	180,66	184,88	0
Alpokalja*	191,93	180,32	184,57	0
Gödöllő*	188,29	181,44	184,16	0

*kevesebb, mint 30 aranyérmes elejtés (Szőreg 4 db, Mecsek-Baranya 24 db, Vas 3 db, Lónya 11 db, Mátra-Bükk 10 db, Külső Somogy 22 db, Észak-Somogy 16 db, Mezőhegyes 15 db, Gerecse 24 db, Zala 8 db, Szentendre 3 db, Baktalórántháza 7 db, Alpokalja 10 db, Gödöllő 5 db)

(Forrás: OTB, Budapest)

5. táblázat: A dāmavadgazdálkodás minőségi különbségei az 1991–2000 közötti trófeabírálati adatok alapján

Név	A legjobb agancs pontszáma	A 10. legjobb agancs pontszáma	A legjobb 10 agancs átlag pontszáma	Kapitális agancsok száma	Sorrend a 4. táblázat alapján
Guth	233,11	202,91	211,83	11	2
Gyulavári	212,53	199,94	203,95	9	4
Gyulaj	213,59	198,50	202,73	6	1
Lábod	210,30	196,50	202,22	6	5
Vál-Lovasberény	211,00	195,10	201,79	6	3
Dél-Kiskunság	207,23	190,00	197,92	3	10
Mecsek-Baranya	211,61	181,65	195,25	1	11
Tolnai-hegyhát	208,36	188,90	194,87	3	7
Szőreg*	214,74	183,37	193,89	1	9
Budavidék	198,34	190,16	192,67	0	8
Bakony	201,57	181,63	191,53	1	6
Külső-Somogy	193,97	183,81	187,83	0	17
Lónya*	207,16	181,07	187,83	1	14
Észak-Somogy*	207,73	180,06	187,09	1	18
Mátra-Bükk*	191,61	180,69	187,06	0	15
Zala*	190,47	182,94	186,91	0	21
Vas*	192,65	180,70	186,68	0	13
Gerecse	189,68	183,59	186,55	0	20
Észak-Kiskunság	196,35	181,07	186,40	0	12
Mezőhegyes*	194,68	180,05	185,58	0	19
Szentendre*	191,93	182,32	185,54	0	22
Baktalórántháza*	190,46	180,66	184,88	0	23
Alpokalja*	187,39	180,22	182,53	0	25

*kevesebb, mint 10 aranyérmes elejtés (Szőreg 3 db, Lónya 9 db, Észak-Somogy 9 db, Mátra-Bükk 6 db, Zala 4 db, Vas 3 db, Mezőhegyes 8 db, Szentendre 3 db, Baktalórántháza 7 db, Alpokalja 4 db)

(Forrás: OTB, Budapest)

fölötte a kapitális ponthatárnak. Az elmúlt tíz év időarányosan vizsgált tíz legjobb agancsa még ennél is jobb eredményt ért el, 215,21 CIC pontos eredménye már jobb, mint az 1969. évi világrekord. A kapitális agancsok tekintetében időarányosan sikerültek az elejtések, 1970–2000 között 148, az utolsó tíz év alatt pedig 49 ilyen dámbika került terítékre.

A 2. táblázat elemzésekor elsősorban arra kell felhívni a figyelmet, hogy az első kategóriában Guth átvette Gyulaj helyét. Ez a 11 darab guthi kapitális zsákmányolása mellett an-

nak is köszönhető, hogy Gyulajon az időarányosan elvárható 23 helyett csupán 6 darab 200 nemzetközi pont feletti agancs „termett”. Ezáltal Gyulaj a második kategóriába került, sőt még a gyulavári állomány is kis előnyt szerzett vele szemben. Gyulajon rendkívül nagy sűrűségben élt szinte mindig e vadfaj, amit egykor a fokozottabb lelővésekkel és a telepítésekre elszállított mennyiségekkel igyekeztek kordában tartani. A rendszerváltozás kezdete után azonban a telepítések minimálisra csökkentek, és a lelővési kedv is megcsappant, a

dāmavad túlszaporodott a gyulaji erdőben. A 20. század végére az optimálishoz képest már rendkívül nagy volt a sűrűsége, az állományon belüli stressz a minőség kárára vált. A guthi állomány viszont jóval ritkább, aminek következtében – a szigorú szakmai elvárások mellett – igen magas színvonalra emelkedett ezen állomány minősége és értéke.

A második csoport első helyére a 3 nemzetközi pontos növekedést felmutatni tudó gyulavári tájegység került, amely szintén szép eredmény, hiszen a kapitális ponthatár fő-

lött az évtizedenkénti egy-két pontos javulás is nagy eredmény. Ezt elsősorban a hagyományosan dámvasdas területeinek, a mályvádi és sarkadremetei erdőknek köszönheti. Ugyanakkor a második kategória bővült is a lábodi területtel, amely előrelépését annak köszönheti, hogy az itt elejtett 6 kapitális trófeából mindet az utóbbi tíz évben zsákmányolták, ami 6 nemzetközi pontos javulást eredményezett az átlag tekintetében.

A harmadik kategória már két új tájegységet tudhat magáénak, a hét pontnyi javulást felmutató Dél-Kiskunság tájegység került a 6. helyre. E tájegység állományai közül egyik sem túl nagy, de a Kelebia és Balotaszállás környékiek jelentősen javultak az elmúlt években. Az ötödik kategóriából előlépett a Baranya-Mecsek tájegység állománya is. Jelentős eredmény, hogy az időarányos tíz aranyérmes elejtést már teljesíteni tudta (mint ahogyan a Külső-Somogy és a Gerecse tájegység is), és ezáltal 6 nemzetközi pontot tudott javítani az átlagán. A legkiválóbb agancsok e tájegységen belül Vokány közelében kerülnek terítékre.

A negyedik kategórián belüli átrendeződés okai a bakonyi és szőregi eredmények visszaesésében keresendők. A Bakony esetében ez jelentősnek nevezhető, míg Szőreg esetében csupán az alacsony számú elejtésekkel magyarázható.

Az ötödik csoportban ugyan történtek jelentős átrendeződések, de ezek jelentőségéből sokat levon, hogy itt – Szőreghez hasonlóan – sok olyan terület van, ahol a dámvasd vadászata éppen csak elkezdődött.

A hatodik csoport tagjait eggyel csökkentettük, mivel a gödöllői állomány szinte az értékelhetetlenség határára csúszott vissza. Tíz év alatt egyetlen aranyérmes agancsú dámvasdat ejtettek el – mint Tiszadobon –, ezért az értékelésből már ki kellett hagynunk.

A dámvasd szempontjából bizakodóan nézhetünk a jövőbe, hiszen Magyarország hegemoniáját nem sikerült egyetlen más országnak sem megtörnieni, és ez az elkövetkező 10 évben sem valószínű, hogy bekövetkezik.

Godó Nándor-Bognár Gábor

¹ 200 nemzetközi pont fölött

Csaknem három éve lakom családotul Berlinben, mint szövetségi minisztériumi tisztviselő – Bonnól költöztünk ide –, de csak nem egészen egy éve lakunk a Grunewald, Berlin nagy kiterjedésű városi erdeje szegélyén. Az első vaddisznó „látogatását” múlt ősszel „fogadtuk”, mintegy száz méterre házunktól, ahol az utcát a Grunewald nyúlványa, keskeny erdősáv kíséri. Az a terület, ahol

Berlini vadászati reminiscenciák

Vaddisznók és kastélyok

lakunk, maga is erdő volt, a Grunewald része, míg 1945 után a nyugat-berlini brit csapatok tisztikara számára be nem építették (így került a külföldi csapatok kivonulása után szövetségi tulajdonba és tisztviselők bérletébe) – de a beépítés a telkeken bőven hagyott szép öreg tölgyfákat. Ezeknek a makktermését, a szomszédok példáját követve, a kis erdősávban szoktam lerakni – mi sem természetesebb, mint hogy a terített asztalra ősszel a környék sörtevadállománya nagy előszeretettel jár rá. Itt találkoztam a békésen turkáló, közepes nagyságú darabbal.

Egy vaddisznócsalád az S-Bahn (városi gyorsvasút) pár száz méteres távolságban fekvő bevágásának részujében tanyázik. Egy tavaszi reggelen, a vonatra várva, hangos rőfögésre és vékony hangú, éles visításra lettem figyelmes – a koca malacaival együtt éppen a rézsú bozótját fésülte át. A berlini vaddisznók rájöttek a nagyvárosi csemegek ízére, előszeretettel falják fel például a temetőben a sírokon elhelyezett virágszokrokat. Egy kollégám, aki a Grunewald északi szegélyét alkotó kétszer háromsávós főútvona-

lon jár be hivatalunkba, több ízben mesélte, hogy kora reggel a busznak várnia kellett az úttesten „szabálytalanul átkelő” vaddisznókra. Kislányom óvodája kertkapuján pedig nagy, vörös betűkkel festett tábla figyelmeztet a kapuk csukva tartására a vaddisznók ellen.

Berlini vadászbarátom szerint, mióta a korábban elszigetelt nyugat-berlini vaddisznóállomány a fal leomlása óta keveredik a volt keleti Brandenburg tartományból jövő vaddisznókkal, azóta a sörtevad igencsak elszemtelenedett, elvesztette minden tartózkodását az emberlakta helyekkel szemben. Lehet, hogy nyugat-berlini barátomat ezen állításában a fejüket újfent kissé felemelő kommunisták elleni, érthető averziója vezérelte, állathasonlat irdalmi alakzatába öltöztetve...

2001-ben ünnepelték a porosz királyság 300. évfordulóját, a porosz vadászati tradíciót – a Rominter Heide szarvasaitól a Schorfheide kétes emlékű vadászaiig –, közismert lévén, nem akarom részletezni. Mindössze arra szeretném felhívni a Berlinbe látogató magyar vadászok figyelmét, hogy – Berlin sok más kulturális attrakciója mel-

lett – megéri kirándulni néhány, Berlinben és környékén fekvő vadászkastélyba, ahol ízelítőt kaphatunk a Hohenzollern-dinasztia vadászati tradícióiból. Elsősorban a Grunewaldban

fekvő vadászkastélyt érdemes megnézni – a kastély főépülete reneszánsz eredetű, 1542-ben II. Joachim választófejedelem kezdte építeni. Az emeletes, kéttornyú épület sötét víztükrű, természetvédelem alatt álló tóra néz, a főbejárat felett szarvast ábrázoló homokkő relief látható. Az udvart körülvevő alacsonyabb melléképületek egyikében szerény vadászati múzeumot tekinthetünk meg – a Hohenzollernok gyűjteményéből nem sok élte túl a háborút. Érdemes egy pillanatra megpihenni a hangulatos udvarban, pillantást vetni a falakat díszítő szarvasagancsokra, és azon időkre gondolni, amelyekben a kastély vadászati fénypontjait élte. Ezen idők viszonylag nem is annyira régiek: a grunewaldi kastély az 1828-ban újra bevezetett falkavadászat központjaként szolgált, jóformán egészen az első világháború előestéjéig – az utolsó uralkodói átépítéseket II. Vilmos császár megbízásából végezték. A kastélyt több ütemben restaurálták a második világháború után, ma a főépületben a porosz kastélyigazgatóság festménygyűjteményének egy részét állítják ki, köztük Cra-nach néhány szép munkáját.